Finansų ministrui Rimantui Šadžiui **2025 m. balandžio 30 d.**

Kopija:
Ministrui Pirmininkui Gintautui Paluckui
Seimo Pirmininkui Sauliui Skverneliui
Seimo „Nemuno aušros“ frakcijos seniūnui Remigijui Žemaitaičiui

MOKESČIŲ REFORMA DARYS ŽALĄ EKONOMIKAI IR MAŽINS ŽMONIŲ BEI BIUDŽETO PAJAMAS

Mes, Lietuvoje veikiančios asociacijos, vieningai kreipiamės į Finansų ministrą bei valdančiosios koalicijos lyderius dėl viešai konsultacijai pateiktų, mokestinę reformą sąlygojančių įstatymų projektų.[1]

Atsakingai suvokdami savo pareigą saugoti šalies ekonominę gerovę, skatinti investicijas ir užtikrinti Lietuvos konkurencingumą tarptautinėje erdvėje, reiškiame **griežtą nepritarimą siūlomam pelno ir gyventojų pajamų mokesčių didinimui bei naujų mokesčių įvedimui.**

Poveikis, kurį šie pakeitimai gali sukelti – investicijų stabdymas, kapitalo ir talentų pasitraukimas, ekonominio augimo sulėtėjimas – gali būti ilgalaikis ir sunkiai atitaisomas.

Todėl raginame reformą stabdyti ir kartu ieškoti, kaip užtikrinti pakankamą gynybos finansavimą nežlugdant Lietuvos ekonomikos augimo perspektyvų.

Toliau pateikiame pagrindinius argumentus, kodėl ši reforma turi būti atmesta:

Kasmet didinamas pelno mokestis atbaidys investicijas

2025 m. verslo bendruomenės siūlymu standartinis pelno mokesčio tarifas jau buvo padidintas iki 16 proc., o smulkioms ir/ar naujoms įmonėms iki 6 proc. Padidinus dar 1 procentiniu punktu 2026 m., per dvejus metus tai sudarytų 13,3 proc. bendrą augimą standartinio pelno mokesčio tarifo atveju, kas neigiamai paveiktų mokestinės aplinkos prognozuojamumą bei prastintų šalies investicinį klimatą.

Nors nominalus pelno mokesčio tarifas Lietuvoje išlieka vienas žemiausių regione, efektyvaus apmokestinimo požiūriu nuo kaimynų atsiliekame.

Latvijoje ir Estijoje taikomas paskirstyto pelno apmokestinimo modelis, kai mokesčiai mokami tik tuomet, kai pelnas paskirstomas, t. y. mokami dividendai. Tuo tarpu Lietuvoje pelno paskirstymas apmokestinamas dvigubai: įmonė moka pelno mokestį (šiuo metu 16 proc.), o akcininkai papildomai moka 15 proc. gyventojų pajamų mokestį (GPM) nuo gautų dividendų. Dėl to efektyvus pelno apmokestinimo tarifas Lietuvoje išauga iki 28,6 proc., gerokai viršydamas kaimyninių šalių lygį. Padidinus pelno mokestį, efektyvus apmokestinimas pasieks 29,5%.

[1] Lietuvos Respublikos Vyriausybės Nutarimo projektas Nr 25-6737 ir jį lydintys įstatymų projektai https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/d08ea4611a8f11f09cbcab0ff4d74843?jfwid=-6wk5dqet6

Pažymėtina, kad nuo plataus masto karo Ukrainoje pradžios užsienio investicijų pritraukimas reikšmingai sulėtėjo, pelno mokesčio didinimas siųstų dar vieną neigiamą žinutę investuotojams.

Asociacijos vieningai sutaria, kad sprendimas didinti pelno mokestį nėra pagrįstas ilgalaike ekonomine logika. Surinkta papildoma pajamų suma į biudžetą gali būti menkesnė, nei planuojama, o ilgalaikė žala Lietuvos investicinei aplinkai gali būti reikšminga.

GPM didinimas naikins gerai apmokamas darbo vietas Lietuvoje, neskatins privačios iniciatyvos

Asociacijos nepritaria siūlomiems gyventojų pajamų mokesčio pakeitimams, numatantiems naujų progresinių tarifų įvedimą bei jų taikymą visoms asmens pajamoms.

Lietuvos biudžeto pajamos iš GPM jau šiandien yra didesnės nei OECD vidurkis, o kvalifikuotos darbo jėgos mobilumas ir kitų valstybių dedamos pastangos juos pritraukti mokestinėmis lengvatomis ir kitomis naudomis, apsunkintų Lietuvos galimybes efektyviai konkuruoti dėl Lietuvos ir pasaulio talentų. Šių talentų pritraukimas yra esminė sąlyga, kuri leistų Lietuvai neužstrigti vidutinių pajamų spąstuose ir pereiti prie aukštos pridėtinės vertės ekonomikos.

Siūlomi pakeitimai dramatiškai padidintų mokestinę naštą net ir nereguliarių pajamų atveju. Progresinį tarifą siūloma taikyti ir tais atvejais kai yra parduodamas brangesnis turtas, startuolis ar kitas verslas. Virš 120 VDU GPM našta tokiais atvejais didėtų nuo 20% iki 36% ir suduotų smūgį investicijų pritraukimo ir startuolių ekosistemos konkurencingumui lyginant su kaimyninėmis valstybėmis, didintų paskatas verslų savininkams tapti kitų šalių mokestiniais rezidentais.

Siūlomas progresinis GPM ir bendros mokestinės naštos individualiai veiklai priartinimas prie darbo santykių apmokestinimo gali padaryti reikšmingą žalą regionų smulkiajam verslui, savarankiškai veiklai ir privačiai iniciatyvai.

Individualios veiklos apmokestinimo suvienodinimas su darbo santykiais gali paskatinti šešėlinę ekonomiką ir sumažinti mūsų ekonomikos produktyvumą. Individuali veikla yra labai vertinga visuomenei, nes skatina asmeninę atsakomybę, rizikos prisiėmimą, kaštų taupymą ir verslumą. Tai žmonės, kurie dirba siekdami rezultato ir neskaičiuodami savaitgalių ar darbo valandų, todėl visame pasaulyje individuali veiklia apmokestinama mažiau, nei darbo santykiai. Mažinant paskatas smulkiesiems dirbti ir kurti individualios veiklos pagrindu nukentės visa Lietuvos visuomenė.

Savanoriško sveikatos draudimo apmokestinimas didins eiles pas gydytojus

Prie talentų pritraukimo ir išlaikymo sąlygų bloginimo prisidėtų ir planai naikinti GPM lengvatą savanoriškam sveikatos draudimui. Tai svarbi ir plačiai verslo naudojama papildomo darbuotojų motyvavimo priemonė, todėl lengvatos panaikinimas iš esmės dar labiau didintų darbo vietų kainą arba šios motyvacinės priemonės būtų paprasčiausiai atsisakoma, dėl ko labiausiai nukentėtų darbuotojas.

Neigiamą poveikį pajustų ir sveikatos apsaugos sistema. Šiuo metu sveikatos paslaugos susideda iš dviejų vienas kitą papildančių elementų: valstybinių sveikatos paslaugų,

teikiamų per privalomojo socialinio draudimo mechanizmą, ir savanoriškojo sveikatos draudimo paslaugų. Esama sistema leidžia pagerinti paslaugų prieinamumą, subalansuoti pacientų srautą ir visų sveikatos paslaugų sistemos darbuotojų darbo krūvį.

Įgyvendinus siūlomus pakeitimus, sveikatos paslaugų našta valstybinio draudimo sistemai padidėtų. Tai reikš ilgesnes eiles ir prastesnį sveikatos paslaugų prieinamumą visiems.

Naujų mokesčių įvedimas – ne laiku ir neteisingai

Verslo bendruomenė laikosi nuomonės, kad gynybos finansavimas turi būtų grindžiamas visuotinumo principu, todėl negalime pritarti mokestinės naštos didinimui atskiriems verslo sektoriams, siekiant padengti bendrus valstybės išlaidų poreikius.

Mokesčių reforma planuojama įvesti du naujus mokesčius – mokestį saldintiems gėrimams bei mokestį draudimo sutartims.

Saldintų gėrimų mokestis labiausiai paliestų mažas pajamas turinčius, o poveikis sveikatai būtų minimalus, nes gaivieji gėrimai sudaro tik 3,9% viso suvartojamo cukraus ir Lietuva yra antra nuo galo tarp Europos Sąjungos valstybių pagal saldintų gėrimų suvartojimą. Be to, siūloma apmokestinti ir saldiklių turinčius produktus, kurie galėtų būti cukraus alternatyvą bei produktus visai neturinčius pridėtinio cukraus, tokius kaip sultys. Siūlomas mokestis reikšmingai paveiktų visą vertės grandinę, mažėtų darbuotojų užimtumas, ypač verta atkreipti dėmesį į kontekstą, kad dalis gaiviųjų gėrimų pramonės įmonių veikia regionuose.

Be to, mokestis kurtų didžiulę administracinę naštą, nors fiskalinis poveikis biudžetui nebūtų toks didelis. Estijoje saldintų gėrimų mokesčio idėjos atsisakyta dėl 5 mln. eurų administravimo išlaidų.

Verslo bendruomenė taip pat nepritaria siūlymui įvesti 10 proc. dydžio mokestį – vadinamąjį saugumo įnašą – visoms ne gyvybės draudimo įmokoms, išskyrus privalomąjį transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimą, kai draudėjas yra fizinis asmuo. Toks sprendimas reikštų papildomą apmokestinimą daugeliui fizinių asmenų pasirenkamų draudimo paslaugų, tarp kurių svarbiausi yra būsto ir kasko draudimai.

Toks mokestis yra nesąžiningas ir diskriminacinis – jis neproporcingai paveiktų atsakingai besielgiančius vartotojus bei verslo subjektus, kartu darydamas neigiamą įtaką draudimo skvarbai, investicinei aplinkai ir šalies konkurencingumui. Kaip ir bet kuris vartojimo mokestis, ši priemonė neišvengiamai lems galutinių draudimo paslaugų brangimą – o didžiausią finansinę naštą prisiims vartotojai. Dalis jų, ypač socialiai jautresnės grupės, gali apskritai atsisakyti savanoriškų draudimo paslaugų. Tokiu būdu valstybė netektų svarbaus mechanizmo, kuris padeda suvaldyti žalų pasekmes nelaimių metu.

Daugiau kaip pusė visų draudimo paslaugų Lietuvoje yra skirta verslui, siūlomas įnašas iš esmės taptų dar vienu verslo mokesčiu. Labiausiai nukentėtų transporto sektorius, kuris draudžia savo valdomą autoparką tiek privalomuoju, tiek kasko draudimu, o taip pat draudžia ir gabenamus krovinius. Ne mažiau reikšmingas poveikis būtų žemės ūkiui, kur draudžiami pasėliai, gyvuliai, technika.

Mažinant paskatas draustis asmenys ir verslai bus priversti dažniau kelti bankrotus, nes susidūrus su draudiminiu įvykiu negalės padengti patirtų nuostolių. Draudimas padeda išvengti tokių situacijų ir kuria vertę visai visuomenei, todėl turi būti skatinamas, o ne papildomai apmokestinamas.

Išvada

Šiuo raštu norime ne tik pareikšti nepritarimą, bet ir priminti, kad valstybės fiskalinė politika turi būti vedama strateginiu, o ne trumpalaikiu, vien biudžeto surinkimo logika grįstu keliu. Sprendimai, darantys ilgalaikį poveikį investicijų klimatui, užimtumui ir verslo motyvacijai kurti pridėtinę vertę, negali būti priimami skubotai ar ignoruojant ekonominę tikrovę.

Lietuvos verslas šiuo metu veikia iššūkių kupinoje situacijoje: geopolitinis nestabilumas, neprognozuojama muitų politika, konkurencinga kaimyninių šalių mokestinė politika spaudžia įmones kaip niekada anksčiau. Siūlomi mokesčių pokyčiai – ne tik ne laiku, bet ir netinkama kryptimi.

Kviečiame stabdyti Lietuvai žalingą mokesčių reformą ir kartu ieškoti kaip didinti ir žmonių, ir būtinas biudžeto pajamas.

Asociacijos yra pasiruošusios bendradarbiauti siekiant šių tikslų.

Pagarbiai

1. American Chamber of Commerce in Lithuania
2. Aplinkos apsaugos asociacija
3. Asociacija „Fintech Hub LT“
4. Asociacija „INFOBALT“
5. Asociacija „Investors‘ Forum“
6. Asociacija „Istorinis miestas“
7. Asociacija „Lietuvos dizaino Forumas“
8. Asociacija „Lietuvos gėrimai“
9. Asociacija „Lietuvos keliai“
10. Asociacija „Lietuvos maisto pramonė“
11. Asociacija „LithuaniaBIO“
12. Asociacija „Vienaragiai LT“
13. Atsakingo lošimų verslo asociacija
14. Atsinaujinančių degalų asociacija FUTURE FUEL
15. Auginimo Terpių Gamintojų Asociacija
16. Baltic Film & Creative Tech Cluster
17. British Chambers of Commerce
18. Civilinės aviacijos asociacija
19. Finansinių paslaugų įmonių asociacija (FINCO)
20. Gamintojų ir importuotojų asociacija „Gamtos ateitis“
21. Inovatyvios farmacijos pramonės asociacija (IFPA)
22. Inovatyvių medicinos technologijų ir biofarmacijos asociacija
23. Kauno krašto pramonininkų ir darbdavių asociacija
24. Kauno prekybos, pramonės ir amatų rūmai
25. Klaipėdos prekybos, pramonės ir amatų rūmai
26. Kooperatinė bendrovė Lietuvos kooperatyvų sąjunga

27. Kurjerių ir vairuotojų asociacija
28. Lenkijos ir Lietuvos prekybos rūmai
29. Lietuvos advokatūra
30. Lietuvos alkoholinių gėrimų gamintojų ir importuotojų asociacija
31. Lietuvos aludarių gildija
32. Lietuvos anstolių rūmai
33. Lietuvos aprangos ir tekstilės įmonių asociacija (LATIA)
34. Lietuvos atsakingo verslo asociacija
35. Lietuvos atsinaujinančių išteklių energetikos konfederacija
36. Lietuvos bankų asociacija
37. Lietuvos branduolinės energetikos asociacija
38. Lietuvos chemijos pramonės įmonių asociacija
39. Lietuvos darbdavių konfederacija
40. Lietuvos dizaino asociacija
41. Lietuvos draudikų asociacija
42. Lietuvos draudimo brokerių įmonių asociacija
43. Lietuvos duomenų apsaugos pareigūnų asociacija
44. Lietuvos elektros energijos kaupiklių asociacija
45. Lietuvos gyvybės draudimo įmonių asociacija
46. Lietuvos gretutinių teisių asociacija AGATA
47. Lietuvos grūdų perdirbėjų ir prekybininkų asociacija
48. Lietuvos įdarbinimo įmonių asociacija
49. Lietuvos inovatyvios energetikos ir prekybos asociacija (LIEPA)
50. Lietuvos investicinių ir pensijų fondų asociacija
51. Lietuvos inžinerijos ir technologijų pramonės asociacija (LINPRA)
52. Lietuvos jaunųjų advokatų asociacija
53. Lietuvos jėgos trikovės sporto federacija
54. Lietuvos jūrų krovos kompanijų asociacija
55. Lietuvos kaimo turizmo asociacija
56. Lietuvos konferencijų vertėjų asociacija
57. Lietuvos kosmetikos ir buitinės chemijos gamintojų asociacija (LIKOCHEMA)
58. Lietuvos kreditų valdymo įmonių asociacija
59. Lietuvos laivų savininkų asociacija
60. Lietuvos logistikos asociacija
61. Lietuvos lošimų verslo asociacija (LLVA)
62. Lietuvos loterijų asociacija
63. Lietuvos melioracijos įmonių asociacija
64. Lietuvos mėsos perdirbėjų asociacija (LMPA)
65. Lietuvos miško ir žemės savininkų asociacija
66. Lietuvos nacionalinė ekspeditorių ir logistų asociacija (LINEKA)
67. Lietuvos nacionalinė vežėjų automobiliais asociacija (LINAVA)
68. Lietuvos nekilnojamojo turto agentūrų asociacija
69. Lietuvos nekilnojamojo turto brokerių asociacija
70. Lietuvos nekilnojamojo turto plėtros asociacija
71. Lietuvos nekilnojamojo turto verslo asociacija
72. Lietuvos nepriklausomų šilumos gamintojų asociacija
73. Lietuvos notarų rūmai
74. Lietuvos paukštininkystės asociacija
75. Lietuvos pienininkų asociacija „Pieno centras“
76. Lietuvos pramonininkų konfederacija

77. Lietuvos prekybos įmonių asociacija
78. Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų asociacija
79. Lietuvos privačių sveikatos priežiūros įstaigų asociacija
80. Lietuvos radijo ir televizijos asociacija
81. Lietuvos rizikos ir privataus kapitalo asociacija
82. Lietuvos robotikos asociacija
83. Lietuvos smulkiojo ir vidutinio verslo taryba (vienija 43 asociacijas)
84. Lietuvos spaustuvininkų asociacija
85. Lietuvos sporto ir sveikatingumo klubų asociacija
86. Lietuvos tiesioginės prekybos asociacija
87. Lietuvos turizmo rūmai
88. Lietuvos turto vertintojų asociacija
89. Lietuvos vaistinių asociacija
90. Lietuvos verslo konfederacija
91. Lietuvos viešbučių ir restoranų asociacija
92. Lietuvos žvėrelių augintojų asociacija
93. Liftų įmonių asociacija
94. Maisto papildų gamintojų asociacija
95. Mažeikių verslininkų asociacija
96. Mažųjų alaus daryklų asociacija
97. Mineralinės vatos gamintojų asociacija
98. Mokėjimo ir elektroninių pinigų įstaigų asociacija
99. Nacionalinė buhalterių Asociacija
100. Nacionalinė elektros tinklų valdytojų asociacija (NETVA)
101. Nacionalinė pastatų priežiūros asociacija
102. Nacionalinė sanatorijų ir reabilitacijos įstaigų asociacija
103. Nacionalinė tabako gamintojų asociacija (NTGA)
104. Nacionalinė turizmo verslo asociacija
105. Nacionalinės kūrybinių ir kultūrinių industrijų asociacija
106. Panevėžio prekybos, pramonės ir amatų rūmai
107. Plungės pramonininkų sąjunga
108. Pluoštinių kultūrų augintojų asociacija
109. Projektų ekspertizės ir gaisro saugos įmonių asociacija
110. Statybos industrijos asociacija
111. Sūduvos pramonės ir verslo asociacija
112. Swedish Chamber of Commerce in Lithuania
113. Šiaulių pramonininkų asociacija
114. Šiaulių prekybos, pramonės ir amatų rūmai
115. Šilumos siurblių ir vėdinimo sistemų asociacija
116. Tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių prekybos įmonių asociacija
117. Tarptautinės prekybos naftos produktais įmonių asociacija
118. Tarptautinio transporto ir logistikos aljansas
119. Technologijų ir inovacijų paramos verslui asociacija
120. Transporto inovacijų asociacija
121. Žvejų ir žuvies perdirbėjų asociacija „Baltijos žvejas“